ВИСНОВОК
Національного університету «Чернігівська політехніка»
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Островського В'ячеслава Петровича
на тему: «Формування адаптаційного потенціалу банківських установ України в умовах трансформації фінансової системи»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науково-дослідними роботами.

У сучасних умовах трансформації фінансової системи питання формування адаптаційного потенціалу банківських установ набувають особливої актуальності. Посилення макроекономічної нестабільності, зростання рівня цифровізації фінансового сектору, поширення кіберзагроз, військові та геополітичні виклики, зміни в регуляторному середовищі, поведінці клієнтів і конкурентних умовах формують нові загрози та можливості для розвитку банківських установ. Зазначені процеси зумовлюють необхідність перегляду традиційних підходів до управління банківською діяльністю, підвищення здатності банків своєчасно реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, мобілізувати наявні ресурси й резерви та забезпечувати стійкість функціонування в умовах невизначеності.

Водночас стабільне функціонування банківської системи є важливою передумовою забезпечення фінансової стійкості та економічного розвитку держави. Це зумовлює необхідність поглиблення теоретико-методологічних засад формування адаптаційного потенціалу банківських установ, удосконалення методичних підходів до його оцінювання, визначення основних чинників, бар'єрів і резервів нарощення, а також розроблення дієвих механізмів та стратегічних напрямів його розвитку. Особливого значення набуває забезпечення узгодженості фінансових, організаційних, кадрових, інтелектуальних, інформаційних, інноваційних, клієнтських та управлінських можливостей банківських установ, ефективне використання яких визначає їхню здатність адаптуватися до трансформаційних процесів у фінансовій системі.

Саме тому дослідження теоретичних, методичних і прикладних аспектів формування адаптаційного потенціалу банківських установ України в умовах трансформації фінансової системи є актуальним науковим завданням, розв'язання якого має важливе теоретичне та практичне значення.

Дисертаційна робота виконана в межах планів науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» за такими темами: «Розвиток фінансової системи в умовах турбулентності та становлення цифрової економіки» (номер державної реєстрації 0125U000298), у межах якої автором обґрунтовано особливості трансформації фінансової системи України, визначено її рушійні чинники, основні загрози та можливості розвитку, а також конкретизовано

теоретичні положення щодо формування адаптаційного потенціалу банківських установ в умовах цифровізації та нестабільності зовнішнього середовища; «Стратегічні детермінанти розвитку ринку фінансових послуг в умовах цифровізації національної економіки» (номер державної реєстрації 0123U104317), у межах якої автором поглиблено теоретичні положення щодо стратегічного управління адаптаційним потенціалом банківських установ та обґрунтовано напрями його нарощення в умовах змін економічного середовища; «Теоретико-прикладні положення розвитку ринку кредитних послуг в умовах макроекономічної нестабільності та повоєнного відновлення економіки» (номер державної реєстрації 0123U104319), у межах якої автором визначено основні ризики низького рівня адаптаційного потенціалу банківських установ в умовах макроекономічної нестабільності, обґрунтовано стратегічні напрями підвищення їхньої стійкості та здатності адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

2. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методологічних положень формування адаптаційного потенціалу банківських установ та розроблення практичних рекомендацій щодо його нарощення в умовах трансформації фінансової системи.

Для досягнення цієї мети в роботі поставлено такі завдання:

– розкрити сутність адаптації та адаптаційного потенціалу економічних систем, визначити їхні характерні ознаки;

– обґрунтувати зміст категорії «адаптаційний потенціал банківської установи» та визначити його види;

– дослідити етапи й особливості процесу формування адаптаційного потенціалу банківських установ;

– конкретизувати сучасні тенденції розвитку банківських установ з урахуванням трансформаційних процесів у фінансовій системі України;

– проаналізувати фінансово-економічні передумови формування адаптаційного потенціалу банківських установ України та розробити методичний підхід до його інтегрального оцінювання;

– визначити базові перешкоди формування адаптаційного потенціалу банківських установ в Україні;

– обґрунтувати сучасну модель формування адаптаційного потенціалу банківських установ в Україні в умовах трансформаційних змін фінансової системи;

– поглибити концептуальні положення функціонування механізму формування адаптаційного потенціалу банківських установ;

– розробити стратегічні положення нарощення адаптаційного потенціалу банківських установ в Україні з урахуванням наявних можливостей та загроз їх функціонування.

Об’єктом дослідження є процес формування адаптаційного потенціалу банківських установ в умовах трансформації фінансової системи.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та прикладних положень формування адаптаційного потенціалу банківських установ.

3. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

3. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Основні результати дослідження, які становлять його наукову новизну і виносяться на захист, полягають у наступному:

удосконалено:

– концептуальні підходи до визначення сутності та структури системи фінансової безпеки банківської установи, які, на відміну від існуючих, враховують особливості її функціонування в умовах нестабільності зовнішнього середовища, трансформацію цифрового фінансового простору, посилення ролі інформаційних ресурсів діяльності та виникнення нових цифрових ризиків у забезпеченні стійкості функціонування банківських установ. Це дало можливість розглядати систему фінансової безпеки банку як компонент його цифрового простору, невід'ємну складову системи банківського менеджменту;

– класифікацію цифрових загроз системи фінансової безпеки банківських установ, яку, на відміну від існуючих, розширено наступними ознаками: джерелами виникнення, напрямком виникнення, масштабом впливу, об'єктом впливу, рівнем автоматизації, за тривалістю, за причиною виникнення, рівнем впливу. Це дозволило поглибити прикладні аспекти трансформації системи фінансової безпеки комерційних банків з урахуванням викликів цифрової економіки;

– науково-прикладні положення функціонування механізму цифрової трансформації системи фінансової безпеки банківської установи, які, у порівнянні з вже існуючими, визначені через пізнання особливостей зміни організаційної, інформаційної, технологічної та адаптивної складової такого механізму в результаті формування та розвитку цифрового фінансового простору комерційного банку;

– модель трансформації системи фінансової безпеки банківської установи, положення функціонування якої, у порівнянні з існуючими, було розширено шляхом врахування специфічних рис цифрового розвитку комерційних банків, наявності нових видів ризиків, які пов'язані із активним використанням цими установами цифрових технологій, зміною ролі інформаційних інновацій у забезпеченні їхньої конкурентоспроможності на ринку фінансових послуг;

набули подальшого розвитку:

– понятнійно-категоріальний апарат фінансової науки у частині уточнення змісту категорії «стратегія забезпечення фінансової безпеки банківської установи», що здійснено на основі результатів аналізу таких дефініцій: «стратегія», «безпека», «фінансова безпека», пізнання сформованих наукових положень до розгляду сутності такого виду безпеки. Запропоновано стратегію забезпечення фінансової безпеки банківської установи розглядати як план розвитку комерційного банку в умовах турбулентного екзогенно-ендогенного простору, котрому притаманне виникнення нових загроз його функціонуванню, і в якому конкретизовано основні довгострокові цілі трансформації системи такої безпеки, методи, інструменти, ресурси їх досягення, особливості побудови механізмів управління з метою формування стабільного функціонування комерційного банку, підвищення його здатності адаптуватися до нових викликів цифрової економіки, змін економічного простору, шляхом своєчасного виявлення, попередження, мінімізації та нейтралізації сукупності фінансових ризиків;

– теоретичні підходи до визначення сутності цифрової стратегії забезпечення фінансової безпеки банківської установи, які, на відміну від існуючих, сформульовані через дослідження особливостей розробки та впровадження цілісної цифрової стратегії її розвитку, гармонійної її імплементації в структуру фінансової стратегії банку. Це дало можливість обґрунтувати, що процес його цифрової трансформації залежить від ефективності функціонування системи фінансової безпеки комерційного банку.

– науково-методичні аспекти дослідження взаємообумовленого впливу між системою фінансової безпеки банківської установи та процесом її цифрової трансформації, що реалізовано у виокремлення двох підходів до розуміння такого впливу: цифровий – обґрунтування трансформації системи фінансової безпеки в умовах цифрової економіки та залучення, адаптації сучасних інформаційних інновацій банківськими установами у власну діяльність; детермінуючий – опис впливу ефективності функціонування зазначеної системи на процес цифрової трансформації, його швидкість та результативність.

4. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджуються результатами аналізу наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених, використанням офіційних статистичних даних та застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Обґрунтованість одержаних результатів забезпечено використанням таких методів: контент-аналізу, системного та системно-функціонального підходів, методів класифікації, систематизації та групування, процесного підходу, статистичних методів, порівняльного аналізу, інтегрального оцінювання, SWOT-аналізу, методів аналізу та синтезу, логічного узагальнення, стратегічного аналізу, індукції та дедукції, графоаналітичного й табличного методів. Застосування зазначених методів дозволило поглибити теоретичні положення щодо сутності та структури адаптаційного потенціалу банківських установ, дослідити особливості його формування в умовах трансформації фінансової системи, розробити методичний підхід до інтегрального оцінювання, обґрунтувати концептуальну модель і механізм його формування, а також визначити стратегічні напрями нарощення адаптаційного потенціалу банківських установ України.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі акти України, нормативно-правові документи, що регулюють діяльність банківських установ та функціонування банківської системи України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені питанням формування адаптаційного потенціалу банківських установ та їх адаптації до змін зовнішнього середовища, статистична інформація Державної служби статистики України та Національного банку України, інформаційні ресурси мережі Інтернет, особисті спостереження та розрахунки автора.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в поглибленні теоретичних положень щодо формування адаптаційного потенціалу банківських установ та розробленні методичних підходів і практичних рекомендацій щодо його оцінювання й нарощення, удосконалення

управління ризиками, підвищення адаптаційної спроможності банківських установ та забезпечення стійкості їх функціонування в умовах трансформації фінансової системи.

Практичне значення одержаних результатів підтверджується можливістю їх використання та впровадженням у діяльність:

АТ КБ «ПРИВАТБАНК»: враховано положення щодо оцінювання адаптаційного потенціалу банківської установи, виявлення внутрішніх і зовнішніх чинників його формування, вибору заходів із його нарощення. Практичну цінність становлять рекомендації щодо вдосконалення управління ризиками, стратегічного планування, посилення кіберзахисту та адаптації до змін регуляторного й ринкового середовища (№ 12/1277 від 19.10.2026 р.);

АБ «УКРГАЗБАНК»: використано підходи до комплексного оцінювання ресурсних та управлінських можливостей банківської установи, визначення чинників її адаптаційної спроможності та завчасного виявлення ризиків її послаблення. Враховано рекомендації щодо розроблення стратегічних рішень, удосконалення системи управління ризиками та визначення напрямів розвитку окремих складових адаптаційного потенціалу банку (№ 27/24 від 20.10.2026 р.);

Національного університету «Чернігівська політехніка»: результати дисертаційного дослідження використано в освітньому процесі кафедри фінансів, банківської справи та страхування під час розроблення методичних матеріалів, проведення лекційних і практичних занять із навчальних дисциплін «Банківські операції» та «Банківська система» (№ 202/08-2148 від 12.10.2026 р.).

6. Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження, а також висновки та пропозиції доповідались й обговорювались на науково-практичних конференціях та наукових заходах, серед яких: VI Міжнародна науково-практична конференція «Фінансові інструменти сталого розвитку економіки» (м. Чернівці, 18 квітня 2024 р.); XIV Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Юність науки – 2024: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства» (м. Чернігів, 24–26 квітня 2024 р.); Форум стейкхолдерів розвитку соціального підприємництва «Соціальне підприємництво як інструмент відновлення України» (м. Чернігів, 16 вересня 2024 р.); VIII Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні» (м. Вінниця, 6–7 березня 2025 р.); VII Міжнародна науково-практична конференція «Фінансові інструменти сталого розвитку економіки» (м. Чернівці, 10 квітня 2025 р.); VIII Міжнародна науково-практична конференція «Фінансові інструменти сталого розвитку економіки» (м. Чернівці, 16 квітня 2026 р.).

7. Повнота викладення основних наукових результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Основні результати дисертаційної роботи опубліковано у 13 наукових працях, з них: 1 стаття в іноземному науковому виданні (Web of Science); 5 статей у наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз даних; 7 праць апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій – 10,0 друк. арк.; особисто автору належить – 4,07 друк. арк.

Статті в іноземних наукових виданнях: Web of Science

1. Shepelenko S., Verkush D., Treitiak A., **Ostrovskyi V.,** Stakhiv O. Digital Technologies as a Tool for Transforming the Management of Marketing and Logistics Activities of Enterprises. Pacific Business Review (International). 2026. Vol. 19, Issue 2. P. 65–76. URL: https://www.pbr.co.in/2026/2025_month/August/6.pdf (1,4 д.а.). *Особистий внесок здобувача: досліджено особливості використання цифрових технологій у трансформації управлінських процесів та визначено їхню роль у підвищенні адаптивності суб'єктів господарювання* (0,6 д.а.) (представлено в наукометричній базі даних Scopus).

Статті в наукових фахових виданнях та виданнях, внесених до наукометричних баз даних:

2. Мурашковська І., Гречка В., **Островський В.** Теоретичні положення забезпечення конкурентоспроможності банківських установ в Україні в умовах становлення цифрової економіки. Науковий вісник Полісся. 2024. № 1(28). С. 290–308. (2,2 д.а.). DOI: https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-1(28)-290-308. *Особистий внесок здобувача: систематизовано чинники забезпечення конкурентоспроможності банківських установ та конкретизовано особливості їхнього впливу на розвиток банків в умовах цифровізації економіки* (1,0 д.а.).

3. Гречка В., **Островський В.,** Білий М. Розвиток системи фінансової безпеки банківських установ в умовах цифровізації. Науковий вісник Полісся. 2024. № 2(29). С. 461–478. (2,0 д.а.). DOI: https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-461-478. *Особистий внесок здобувача: визначено основні загрози фінансовій безпеці банківських установ в умовах цифровізації та обґрунтовано напрями вдосконалення механізмів протидії їхньому негативному впливу* (0,8 д.а.).

4. Шапошников К. С., Островська Н. С., **Островський В. П.** Інноваційні банківські продукти як фактор формування конкурентних переваг банку. Причорноморські економічні студії. 2026. Вип. 99. С. 77–82. (0,7 д.а.). URL: https://journals.iei.od.ua/index.php/bses/uk/article/view/181/156. *Особистий внесок здобувача: конкретизовано роль інноваційних банківських продуктів у формуванні конкурентних переваг банківських установ та визначено напрями їхнього впровадження в сучасних умовах* (0,4 д.а.).

5. Островська Н. С., Жаворонок А. В., **Островський В. П.,** Дудка А. А. Трансформація трансмісійних механізмів монетарної політики в епоху цифровізації. Інвестиції: практика та досвід. 2025. № 22. С. 163–169. (0,8 д.а.). URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/8053/8185. *Особистий внесок здобувача: досліджено вплив цифровізації на функціонування каналів монетарної трансмісії та визначено особливості адаптації банківських установ до змін монетарного середовища* (0,3 д.а.).

6. Жаворонок А., Крохмалюк Л., **Островський В.** Роль цифрових технологій у підвищенні ефективності банківського кредитування реального сектору національної економіки. Via Economica. 2026. № 12. С. 13–20. (0,9 д.а.). DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8559/2026-12-2. *Особистий внесок здобувача: визначено напрями застосування цифрових технологій для вдосконалення*

кредитних процесів банківських установ та підвищення ефективності їхньої взаємодії з підприємствами реального сектору економіки (0,3 д.а.).

7. Шапошников К., Жаворонок А., **Островський В.** Цифрові карткові продукти державних програм як фактор підвищення конкурентоспроможності банківських установ. Економіка та суспільство. 2026. Вип. 85. (1,0 д.а.). DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-122. *Особистий внесок здобувача: обґрунтовано роль цифрових карткових продуктів у розвитку конкурентних переваг банківських установ та конкретизовано можливості їх використання для розширення клієнтської бази* (0,05 д.а.).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Жаворонок А. В., **Островський В. П.,** Гречка В. В. Ключові аспекти цифровізації системи фінансової безпеки банківських установ в Україні. Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 6–7 березня 2025 р.). Вінниця : ВНТУ, 2025. С. 325–326. (0, 1 д.а.). URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2025/Konfer_8MNPK_03_2025_385.pdf. *Особистий внесок здобувача: визначено основні напрями впливу цифрових технологій на трансформацію системи фінансової безпеки банківських установ* (0,05 д.а.).

9. Островський В. П. Філософія управління конкурентоспроможністю банківських установ в умовах воєнного стану. Юність науки – 2024: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства : збірник тез доповідей XIV Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 24–26 квітня 2024 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2024. С. 650–651. (0,1 д.а.). URL: https://ir.stu.cn.ua/items/ee5354ed-298d-49a2-809d-970c61fc45f5.

10. Жаворонок А., Гречка В., **Островський В.** Теоретичні аспекти підвищення конкурентоспроможності банківських установ в умовах цифровізації економіки України. Соціальне підприємництво як інструмент відновлення України : тези доповідей Форуму стейкхолдерів розвитку соціального підприємництва (м. Чернігів, 16 вересня 2024 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2024. (0,1 д.а.). URL: https://ir.stu.cn.ua/server/api/core/bitstreams/390e67e8-0922-4537-abc8-6e54acb0c8b6/content. *Особистий внесок здобувача: конкретизовано особливості впливу цифровізації на конкурентоспроможність банківських установ та визначено основні передумови її підвищення* (0,05 д.а.).

11. Островська Н. С., **Островський В. П.** Інноваційне формування банківського ринку України в повоєнний період. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 18 квітня 2024 р.). Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024. С. 194–198. (0,3 д.а.). URL: https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11223/фінвнси_2024.pdf?sequence=1. *Особистий внесок здобувача: визначено перспективні напрями впровадження банківських інновацій у повоєнний період та обґрунтовано їхнє значення для відновлення й розвитку банківського ринку України* (0,2 д.а.).

12. Островська Н. С., **Островський В. П.** Валютний ринок України: сучасний стан, структура та перспективи розвитку. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 16 квітня 2026 р.). Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2026. С. 211–212. (0,1 д.а.). URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/57552/1/A_Nechyporenko_FISRE_2026_FEU.pdf. *Особистий внесок здобувача: проаналізовано сучасні тенденції функціонування валютного ринку України та визначено основні чинники його трансформації в умовах макроекономічної нестабільності* (0,07 д.а.).

13. Грубляк О. М., **Островський В. П.** Виникнення новітніх банківських ризиків під час воєнного стану в банках України. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернівці, 10 квітня 2025 р.). Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2025. С. 340–344. (0,3 д.а.). *Особистий внесок здобувача: систематизовано новітні ризики діяльності банківських установ в умовах воєнного стану та конкретизовано особливості їхнього впливу на фінансову стійкість банків* (0,15 д.а.).

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота Островського В'ячеслава Петровича на тему «Формування адаптаційного потенціалу банківських установ України в умовах трансформації фінансової системи» є оригінальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, присвяченим актуальній науковій проблематиці, та містить авторські підходи до розв'язання теоретичних, методичних і практичних завдань щодо формування, оцінювання та нарощення адаптаційного потенціалу банківських установ України в умовах трансформації фінансової системи.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є належним чином обґрунтованими й аргументованими та пройшли необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У наукових публікаціях здобувача відображено основні результати дисертаційного дослідження. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішено повною мірою, мету дослідження досягнуто. Роботу виконано державною мовою.

За актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертація Островського В'ячеслава Петровича відповідає спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), а також Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами). Наукові публікації здобувача відповідають вимогам пункту 8 зазначеного Порядку.

Дисертація Островського В’ячеслава Петровича на тему «Формування адаптаційного потенціалу банківських установ України в умовах трансформації фінансової системи» може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуючий
д.е.н., проф.
«21» жовтня 2026 р.

О.М. Парубець

Підпис О.М. Парубець
засвідчую
Пров. фахівець Волкова
відділу кадрів
21 10 2026 р.